

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

ДЖЕРЕЛО ЛІТЕР

Традиційні чи електронні книги – не має значення. Важливо навчити дітей аналізувати й систематизувати інформацію

Часто «просунуті» учні й студенти вважають написання рефератів і подібних робіт від руки анахронізмом. Мовляв, навіщо витрачати час і чорнило в епоху принтерів і факсів. Однак не все так просто – «дідівський» метод дає змогу краще закарбувати матеріал у пам'яті.

ІНТЕРНЕТ ПРОТИ КНИГИ

– Звісно, набагато легше користуватися інформацією з інтернету, ніж книгою, – каже заступник директора з виховної роботи Українського коледжу імені Василя Сухомлинського Людмила Євсюкова. – Адаже текст звітки легше редагувати, і дитина зазвичай просто бере матеріал «шматками» і компонує з них реферат. Коли учень так робить, його свідомість майже не засвоює потрібної інформації, він виконує суто технічні дії! А коли дитина працює з книгою, то в неї, крім зорового аналізатора, до роботи долучаються уява і мислення. Книга змушує обробляти інформацію довше, детальніше. Саме це сприяє глибокому засвоєнню матеріалу.

Тобто, якщо учень не механічно скопіював текст до своєї роботи, а записав його від руки, то зміст запам'ятається набагато краще. До речі, вчителі часом самі провокують учнів на невідповідальне ставлення до написання рефератів. Адаже якщо школяреві дають завдання підготувати одночасно кілька рефератів з різних предметів, то, найімовірніше, він працюватиме за принципом «скопіював – роздрукував – здав». При цьому досить часто діти... навіть не читають увесь зміст матеріалу, що є в роботі. То навіщо така робота потрібна?

– Користуватися перевіреними бібліотечними фондами обов'язково потрібно. Ніщо не замінить спілкування з книгою, – розмірковує директор Антрацитівської спеціалізо-

ваної школи I – III ступенів № 5 Луганської області Олена Добриднева. – Шукати інформацію в першоджерелах, вміння її відбирати, аналізувати, систематизувати, використовувати як підтвердження, доказ своїх гіпотез – це завдання, що стоять перед школою в плані підготовки учнів до навчання у ВНЗ, до наукової роботи. Фонди можуть бути і звичайні, і електронні. Це не так важливо. Важливо, як ми навчимо дітей з ними працювати. Сьогодні, на жаль, вони дуже часто скачують з різних так званих довідкових сайтів готову, але не завжди достовірну інформацію з різних тем. Тобто займаються плагіатом – вже вторинним, я думаю, плагіатом. Тому потребує оцінки не так наукова, як етична сторона такої «роботи».

Можна виділити дві основні проблеми: багато дітей вміє ефективно шукати потрібну інформацію і не вміє її обробляти. Звісно, знайти матеріал з певної теми може нині будь-який школяр, починаючи з початкової школи. Але... Коли вчитель просить учня протягом однієї-двох хвилин розповісти щось на ту чи іншу знайому тему, доповнити розповідь іншого учня або тезово викласти основний зміст знайденого матеріалу, то результат буває не найкращим. Часто такі завдання є занадто складними навіть для старшокласників. Але де діти можуть цього навчитися, якщо не в школі?

Буває, учні лякаються великого обсягу інформації. Але ж це добре, коли її вдосталь можна вибрати найкраще і потрібне. Основне – вміння ефективно працювати з джерелами. Наприклад, можна сформулювати звичку робити позначки на полях, використовуючи спеціальні символи. Так можна «закодувати» ті думки, які виникали під час прочитання (наприклад «я так і думаю», «нова інформація», «основне», «не зовсім зрозуміло», «викликало здивування»). Такий прийом відучить дитину від звичного пасивного читання, допоможе

УКРАЇНЬСЬКА ВІКІПЕДІЯ ПОСІДАЄ 14 МІСЦЕ В СВІТІ ЗА КІЛЬКІСТЮ СТАТЕЙ СЕРЕД УСІХ МОВНИХ РОЗДІЛІВ ВІКІПЕДІЇ

статі уважнішою і сприяти-ме запам'ятовуванню. Учень навчиться не просто читати, а вчитуватися в повідомлення і, що найважливіше, – відстежувати власне розуміння тексту. І не соромитися, якщо щось з прочитаного незрозуміло.

Також для набуття навичок ефективної роботи з інформацією можна порадити давати завдання написати «реферат», але... обсягом не більше однієї сторінки. Ця сторінка повинна вмістити максимальну кількість інформації. Як показує практика, для учнів це завдання не таке й просте. Виявляється, скласти реферат з десяти сторінок простіше, ніж з однієї.

Перевіреним і дуже ефективним способом обробки інформації є складання власного конспекту. Найважливіше – поставити серйозні вимоги до його написання: стислість і змістовність, наочність, наявність схем і графіків. На практиці тільки одиниці здатні зробити з першого разу якісний конспект – уміло обробити інформацію і зробити її наочною.

САЙТ НАВЧАННЮ – ДОПОМОГА

Нині електронні способи передачі і зберігання інформації буквально витісняють традиційні паперові. Якщо за радянських часів більшість родин збирали цілі бібліотеки наукових і художніх книжок, то тепер це вже не є традицією. Одна з

причин – досить висока ціна на паперові новодруки. До того ж, реальну бібліотеку поступово витісняє електронна – вона й дешевша, й місця в квартирі не займає. Сучасні батьки досить часто купують «електронні книжки» – компактні пристрої для читання електронної версії текстів. Тож і малеча не пастиме задніх. До того ж, на базі таких пристроїв вже розроблені електронні підручники для шкіл.

– Думаю, легкий доступ до інформації не є загрозою для розвитку дитини, – так вважає Валентина Іванівна Кодола – вчитель з 22-річним стажем, яка викладає історію і світову літературу в сільській школі Корсунь-Шевченківського району. – Учням для підготовки до уроку чи написання реферату варто поєднувати використання бібліотечних джерел та інтернет-ресурсів. Діти, які старанно навчаються, мають хороший потенціал і бажання розвиватися, використовують інтернет з користю.

Серед захоплень Валентини Іванівни – сайтобудівництво. Перший сайт вчительки називається «З думкою про учня». Він створений для того, щоб ділитися корисною інформацією і з колегами, і з учнями. Валентина Іванівна розповідає, що на ньому можна знайти корисні відомості з історії, світової літератури і культури, презентації, статті, календарне планування,

власні розробки уроків. За допомогою таких сайтів можна реалізувати й дистанційне навчання.

– Думаю, що використанню сайтів, створених учителями, дає змогу дітям зрозуміти, що інтернет – це не тільки ігри чи соціальні мережі, а й ефективний засіб навчання, – каже Валентина Кодола.

Ще одним захопленням учительки стало написання і редагування статей вільної енциклопедії. Цього року Валентина Кодола перемогла у конкурсі зі створення в україномовній Вікіпедії статей на благодійну тематику.

ДО БІБЛІОТЕКИ – ПО ДИСЕРТАЦІЮ?

Випускник Інституту прикладного та системного аналізу НТУУ «КПІ» Олександр Лаврінчук упевнений, що нині ліву частку потрібної інформації можна знайти в інтернеті, принаймні – англомовному.

– Наприклад, Вікіпедія – це гарний старт, звідки зазвичай починаю шукати інформацію. Роблю це для того, щоб мати загальне уявлення про незнайомий предмет. Потім просто легше шукати і відфільтрувати матеріал, – каже він. Основним недоліком «паперових» бібліотек вважає незручний пошук: туди бажано приходиться вже маючи перелік книг з точною назвою і автором. А підібрати літературу з певної теми набагато легше у всесвітній мережі. Олександр упевнений, що нині до бібліотеки найдоцільніше приходиться тільки для пошуку потрібних дисертацій.

– Нині досить велика кількість традиційних джерел ще не переведені в електронний формат. Однак із часом кожна бібліотека повинна перетворитися на сучасний інформаційний центр. Будь-які джерела інформації повинні взаємодіювати і «зав'язуватися» через електронні каталоги в один «вузол». Та ідея переведення усіх паперових фондів в електронну форму потребує великих коштів, – вважає проректор з науково-педагогічної роботи Київського національного університету імені Тараса Шевченка Володимир Бутров.

Є жарт: «Любіть книгу – невичерпне джерело літер». Сьогодні вже неважливо, яка це книга – електронна чи традиційна, паперова. Основне – щоб сутність роботи з книгою, з текстом залишалася незмінною.

ПОЧИНАТИ ЗМАЛЕЧКУ

Підготувати дитину до «спілкування» з комп'ютером і всесвітньою мережею покликана навчальна програма «Сходинки до інформатики». Для учнів 2 – 4 класів вона стане підготовчим етапом, що передуватиме вивченню базового курсу інформатики в основній школі. Зазначимо, що цей документ враховує рекомендації ЮНЕСКО «Інформатика в початковій освіті». Показово, що зміст «сходенок» передбачає ознайомлення учнів із поняттями «повідомлення», «інформація», «дані». Це дає можливість вчителів вже змалечку формувати в учнів культуру взаємодії з різноманітною інформацією.

Ось кілька завдань змістової лінії програми: опанування учнями початкових практичних навичок використання глобальної мережі інтернет задля пошуку необхідних текстових даних і зображень, їх перегляду і збереження, виконання ін-

ДО ІНТЕРНЕТУ – З ТРЕТЬОГО КЛАСУ

Запровадження інформаційно-комунікаційних технологій у початковій ланці освіти – це не данина моді, а проза сьогодення. Адаже насправді більшість дітей знайомиться з комп'ютером набагато раніше, ніж це їм пропонує навчальний заклад. Щоб комп'ютер став для дитини помічником на шляху здобуття нових знань, а не слугував лише для гри та розваг, формувати ставлення до нього варто ще в початковій школі.

терактивних завдань он-лайн, опанування електронного листування і дотримання вимог безпечної роботи в інтернеті.

Розпочати вивчення поняття про комп'ютерну мережу й інтернет пропонується з третього класу. Тоді ж малят навчатимуть виконувати нескладний пошук текстів і зображень в інтернеті за вказаною темою. А також – використовувати гіперпосилання для навіга-

ції веб-сторінками та розуміти суть ключових слів у пошуку інформації.

Курс передбачає теоретичну й практичну частини, більшість уроків відведено роботі з комп'ютером, однак відповідно до санітарно-гігієнічних норм триватиме вона не більш як 15 хвилин.

– Введення навчального предмета «Сходинки до інформатики» вже в початковій школі, безумовно, сприяти-

ме покращенню опанування учнями інформаційних технологій. Це навчить їх отримувати різноманітну інформацію з допомогою комп'ютерів і, зокрема, інтернету, – каже начальник відділення науково-методичного забезпечення загальної середньої освіти Олена Дубовик. – Не новина, що однією з форм підвищення якості знань є неперервна самоосвіта людини. «Прищеплення» учням культури взаємодії з інформацією та комп'ютером навчить дітей знаходити потрібні дані, обробляти їх і використовувати протягом усього життя. Це, в свою чергу, забезпечить розвиток інтелектуальних і творчих здібностей учнів, стимулюватиме їх пізнавальну активність, працездатність, зацікавленість різними видами діяльності. Тому комп'ютер має великі можливості щодо вдосконалення навчально-виховного процесу.